

Коклюш

Коклюш, кашлюк (фр. coqueluche, лат. pertussis) — гостра антропоозна повітряно-краплинна бактерійна інфекційна хвороба, найбільш характерною ознакою якої є нападаподібний спазматичний кашель.

Причини і поширення хвороби

Збудник коклюшу — *Bordetella pertussis* (паличка Борде-Жангу, названа так на честь бельгійського вченого Ж. Борде і французького — О. Жангу, які вперше її описали в 1906 році).

Інфекція передається крапельним шляхом при кашлі, чханні хворого. Контагіозність (імовірність зараження при контакті з хворим) є дуже високою — становить до 90%.

Коклюш традиційно вважають дитячою хворобою (близько половини усіх випадків припадає на дітей до 2 років). Хоча після першого захворювання на коклюш імунітет зазвичай є слабким, повторна інфекція (в разі її виникнення) має переважно більш слабкий перебіг, і нерідко при цьому коклюш навіть не діагностують. Також від хвороби немає вродженого, обумовленого материнськими антитілами, імунітету.

Захворювання може набувати епідемічного характеру.

У 1937 році було досліджено й виділено мікроб, подібний за природою на бактерію коклюшу — *Bordetella parapertussis* (паракоклюшна паличка), яка спричинює захворювання паракоклюш, якій перебігає легше за коклюш.

Клінічні прояви

Інкубаційний період при коклюші триває 7-9 діб (за деякими даними 2-14 діб). Клінічні форми захворювання за тяжкістю перебігу:

*легка

*середньої важкості

*тяжка

Катаральний період

Після інкубації настає катаральний період, який триває 10-14 днів і характеризується сухим кашлем, нежитем, підвищенням температури тіла до 37,5-38°.

Спазматичний період

В наступні дні кашель поступово посилюється, переходить у конвульсивний (приступи кашлю закінчуються виділенням в'язкого мокротиння, іноді — блюванням). Цей період триває 2-8 тижнів і довше. Під час кашлю можуть утворюватись крововиливи під шкіру повік, в кон'юнктиву ока, бувають кровотечі з носа, зовнішніх слухових проходів тощо. Внаслідок того, що на висоті кашлю відбувається реприза — затримка дихання, дитина може померти від цього.

Період реконвалесценції

Поступово кашель слабшає, приступи стають рідшими й не такими тривалими, настає період реконвалесценції (видужання).

Перебіг коклюшу може ускладнюватися, найчастіше, запаленням легень.

Профілактика і лікування

Запобіганням подальшого передавання коклюшу у популяції є рання ізоляція хворого до його повного видужання, карантин на 21 день дітей, що були в контакті з хворим, активна імунізація дітей у 5—7 місяців, потім через 9—12 місяців, далі кожні 2—3 роки до 14 років (тобто у шкільному віці).

Лікування включає: максимальне перебування хворого на свіжому повітрі, повноцінне харчування, антибіотики, введення специфічного антикоклюшного гамма-глобуліну, баротерапія. Госпіталізації підлягають: хворі з важкими формами; із загрозливими життю ускладненнями (порушення мозкового кровообігу та ритму дихання); зі середньотяжкими формами з негладким течією, несприятливим преморбідним фоном, загостренням хронічних захворювань; діти раннього віку.

За епідеміологічними показниками госпіталізують дітей із закритих дитячих установ (незалежно від тяжкості захворювань) і сімейних вогнищ.

Режим — щадний (зменшення негативних психоемоційних навантажень) з обов'язковими індивідуальними прогулянками.

Дієта — збагачена вітамінами, що відповідає віку. Пацієнтів з важкими формами захворювання рекомендується годувати частіше і меншими порціями; після блювоти дітей догодовують.

Етіотропна терапія — призначення антибіотиків (макроліди, напівсинтетичні пеніциліни, цефалоспорини 3 покоління).

Патогенетична терапія — препарати, що заспокоюють кашель, протисудомні препарати, загальнозаспокійливі засоби.

Симптоматична терапія — відсмоктування слизу з верхніх дихальних шляхів, аерозольна терапія, фізіотерапія, масаж, дихальна гімнастика.

У періоді реконвалесценції — препарати, які сприяють підвищенню рівня неспецифічної реактивності організму (препарати ехінацеї, настоянка елеутерококу), курсом від 1 до 8 тижнів, вітамінно-мінеральні комплекси.